

УДК 378.147:37.01:06

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ ВАРІАТИВНИХ МОДУЛІВ ХУДОЖНЬОГО СПРЯМУВАННЯ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ

І.В. Шелудько

У статті представлені результати, отримані в процесі експериментальної перевірки організаційно-педагогічних умов (розвиток мотивації в майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів; удосконалення змістового забезпечення інтегрованого спецкурсу «ХОМ (Методика навчання варіативних модулів)» у процесі підготовки майбутніх учителів технологій; стимулювання активної діяльності майбутніх вчителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування; застосування новітніх педагогічних технологій у підготовці до викладання варіативних модулів художнього спрямування учнів основної школи) та моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів основної школи.

Ключові слова: підготовка, майбутні вчителі технологій, варіативні модулі художнього спрямування.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ОЦЕНКА ГОТОВНОСТИ СТУДЕНТОВ К ОБУЧЕНИЮ ВАРИАТИВНЫХ МОДУЛЕЙ ХУДОЖЕСТВЕННОГО НАПРАВЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ 5-9 КЛАССОВ

И.В. Шелудько

В статье представлены результаты, полученные в процессе экспериментальной проверки организационно-педагогических условий (развитие мотивации у будущих учителей технологий к обучению вариативных модулей художественного направления учащихся 5-9 классов, совершенствование содержательного обеспечения интегрированного спецкурса «ХОМ (Методика обучения вариативных модулей)» в процессе подготовки будущих учителей технологий, стимулирование активной деятельности будущих учителей технологий к обучению вариативных модулей художественного направления, применение новейших педагогических технологий в подготовке к преподаванию вариативных модулей художественного направления учащихся основной школы) и модели формирования готовности будущих учителей технологий к обучению вариативных модулей художественного направления учащихся основной школы.

Ключевые слова: подготовка, будущие учителя технологий, вариативные модули художественного направления.

EXPERIMENTAL EVALUATION OF STUDENTS' READINESS FOR TEACHING PUPILS OF 5-9 FORMS WITHIN VARIED ARTISTIC DIRECTION MODULES

I.V. Shelud'ko

The paper presents the results obtained in the experimental verification of the organizational and teaching conditions (development of motivation of the teachers for teaching technologies within varied artistic direction modules students of 5-9 forms, improving of semantic software integrated course «НОМ (variant methodology of teaching modules)» in preparation future teachers of technology, stimulating activity of the future teachers of technology to learning variant modules art direction, applying new educational technologies in preparation for teaching within variant modules artistic direction of secondary school pupils) and model of the formation of future teachers of technology to learning within variant modules artistic direction of secondary school pupils. The results of the experiment of students from experimental groups exposed the average level of readiness to learn within varied artistic direction modules of 5-9 form students (55%). Although, compared to previous data (43%) indicators have been improved. Positive results of the experiment show effectiveness of the grounded organizational and pedagogical conditions of training future teachers of technology to learning modules within varied artistic direction.

Keywords: education, future teachers of technology, modules, divergent artistic direction.

Постановка проблеми. Технологічна підготовка є невід'ємним елементом професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Вона складає політехнічні знання й уміння та пронизує собою всю систему навчання й виховання у ВНЗ під час підготовки майбутніх учителів технологій [1].

Мета технологічної підготовки реалізується протягом усіх вікових періодів розвитку учнів із урахуванням їхніх особливостей упродовж усього періоду навчання в загальноосвітній школі. Цим визначається виокремлення трьох етапів технологічної підготовки відповідно до трьох ступенів загальної освіти (початкова, основна та старша школа) [2]. Глибокий аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що низький рівень підготовки майбутніх учителів трудового навчання є результатом слабкого рівня технологічної підготовки школярів, нерозвиненості технологічного світогляду й мислення, не сформованістю уявлень про технологічні процеси загалом [4].

Грунтова технологічна підготовка суттєво змінить роль учителя. Він перетвориться з основного джерела й контролера знань на консультанта, тьютора, організатора навчальної діяльності учнів, тобто стане менеджером технологічної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблеми підготовки вчителя технології до викладання вивчали вітчизняні і закордонні вчені. Серед них: стандарти й напрями професійної підготовки вчителя для освітньої галузі „Технологія” (Р. Гуревич, В. Гусєв, Й. Гушулей, О. Коберник, М. Корець, Г. Левченко, В. Сидоренко, В. Стешенко, Г. Терещук, Д. Тхоржевський та ін.), теоретичні та практичні питання підготовки учителя трудового навчання представлено працями: Ю.Белової, М.Бондаренко, В.Борисова, В.Гусєва, Л.Дубовик, В.Курок, М.Свіржевського, В. Андріяшина, І.Волощука, А. Вихруща, Р. Гуревича, В.Гусєва, П. Дмитренка, Н.Кардаш, В. Кузьменка, В.Мадзігона, Є.Мегема, Л. Оршанського, Г. Разумної, Л.Савки, В.Титаренко, О. Торубари, В. Юрженка, М. Янцура та ін. [7, 9].

Мета статті полягає у висвітленні результатів експериментальної програми підготовки майбутніх учителів технологій зі спеціальності «Технологічна освіта» до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів.

Виклад основного матеріалу. У глибокому дослідженні проблеми підготовки майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів важливого значення набуває виявлення нами реального стану цієї підготовки, тобто – рівня професійної готовності майбутніх учителів до навчання варіативних модулів в основній школі. Для досягнення цієї мети нами був проведений констатувальний експеримент, основним завданням якого було визначення стану готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування основної школи на сучасному етапі. З метою аналізу результатів експериментального дослідження на початку констатувального експерименту здійснювалося визначення вхідного рівня готовності майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування [5; 3; 9].

Визначити рівень підготовки студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування на початку експерименту нам вдалося за сформованістю її компонентів, зокрема мотиваційно-цільового, когнітивного, методичного (технологічного), креативно-діяльнісного та контрольної-оцінної за допомогою валідних методик та розроблених анкет. Результати констатувального експерименту представлені в таблиці 1. Обробка та аналіз результатів констатувального експерименту дав змогу виділити недостатній рівень ефективності традиційних методичних систем формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів за всіма компонентами готовності. Результати дослідження свідчать, що особливу увагу слід звернути на мотиваційно-цільовий і методичний компоненти, оскільки рівень їхньої сформованості є найнижчим [4, 6, 8].

Зведена таблиця рівнів сформованості компонентів готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування в контрольній та експериментальній групах на констатувальному етапі експерименту

Компоненти готовності	Рівні сформованості (у відсотках)					
	Контрольна група			Експериментальна група		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Мотиваційно-орієнтаційно-цільовий	12,8	54,8	32,4	15,8	58,2	26
Когнітивний	11,1	34,5	54,4	13,7	39,7	46,6
Методичний (технологічний)	14,5	27,7	57,8	17,2	30,1	52,7
Креативно-діяльнісний						
Контрольно-оцінний	20,6	32,4	47	22,6	33,5	43,9
Рівень готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування	14,7	37,4	47,9	17,3	40,4	42,3

З метою перевірити організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів нами проведено педагогічний експеримент, яким було охоплено 350 студентів (навчаються за напрямом підготовки «Технологічна освіта» в педагогічних університетах України) та 60 викладачів трудового навчання Сумської та Хмельницької областей.

На констатувальному етапі дослідження перед нами постало завдання визначити вихідний рівень готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування на сучасному етапі. Завдання етапу – визначити ефективність традиційної методичної системи підготовки майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування. Діагностичне дослідження готовності студентів до навчання учнів 5-9 класів проводилося відповідно до критеріїв готовності: мотиваційно-цільового, когнітивного, методичного, креативно-діялісного та контрольно-оцінного; за отриманими результатами було визначено рівні сформованості дослідницької якості – високий, середній, низький. Нами з'ясовано, що високий рівень мають 22 % респондентів, середній – 35 %, низький – 43 %.

Формувальний етап педагогічного експерименту був спрямований на перевірку визначених організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування.

У ході експериментально-дослідної роботи порівняльна оцінка ефективності професійної підготовки студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування контрольних та експериментальних груп проводилася через зіставлення рівнів сформованості компонентів готовності студентів до навчання в основній школі (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл студентів за рівнями готовності до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів

Компоненти готовності	Рівень Групи	На початку експерименту (%)			По завершенню експерименту (%)		
		високий	середній	низький	високий	середній	низький
Мотиваційно-цільовий	Контр.	27,1	32,4	40,4	28,3	57,3	14,4
	Експ.	29,2	34,4	36,4	46,1	45,6	8,3
Когнітивний	Контр.	13,4	37,2	49,4	13,6	39,2	47,2
	Експ.	20,6	39,2	40,2	22,7	67,5	9,8
Методичний (технологічний)	Контр.	15,1	33,6	51,3	17,3	34,3	48,4
	Експ.	17,2	35,3	47,5	31,4	55,3	13,3
Креативно-діяльнісний	Контр.	17,2	34,4	48,2	19,3	37,5	43,2
	Експ.	19,3	36,4	44,3	33,6	49,8	16,6
Контрольно-оцінний	Контр.	26,3	41,7	32	28,3	45,6	26,1
	Експ.	28,6	42,7	28,7	36,2	56,6	7,2
Разом:	Контр.	20	36	44	23	38	39
	Експ.	21	43	36	34	55	11

Результати дослідження дозволили сформулювати такі висновки: у експериментальній групі відбулися значні зміни у відсотковому розподілі студентів за рівнями їхньої готовності до навчання варіативних

модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів. З табл.1 видно, що істотно поменшало студентів із низьким рівнем готовності (з 36% до 11%), а із середнім (з 43% до 55%) і високим (з 21% до 34%) – стало більше. Аналіз кількісних даних вказує на те, що студентам експериментальних груп притаманний середній рівень готовності до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів (55%), але порівняно з попередніми даними (43%) показники покращились. Одержані результати свідчать про те, що більшість студентів виявляє інтерес до навчання учнів основної школи варіативним модулям і можуть досягти високого рівня готовності в подальшій професійній діяльності. Також слід зауважити, що суттєво змінилась кількість студентів, які мають високий рівень готовності до навчання варіативних модулів художнього спрямування (21% на початку експерименту, 34% – по його закінченні). Такі кількісні дані дозволяють констатувати високу зацікавленість майбутніх учителів технологій до означеної сфери професійної діяльності, а також у підвищенні рівня знань, умінь і навичок у навчанні варіативних модулів художнього спрямування. Для доведення достовірності отриманих експериментальних даних у нашому дослідженні ми використали метод χ^2 (критерій Пірсона). Отримані дані $\chi^2_{\text{факт}} > \chi^2_{0,05}$ ($33,8 > 9,48$) свідчать про те, що існує значна відмінність між рівнями готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування. Такі результати доводять статистичну значущість відмінностей у показниках контрольної та експериментальної груп, які були одержані нами на контрольному етапі експерименту [4; 6; 8].

Динаміка результатів, що відображає ефективність застосування експериментальної методики навчання майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування, підтвердила наукову спроможність висунутої гіпотези й правильність вихідної ідеї дослідження (рис. 1).

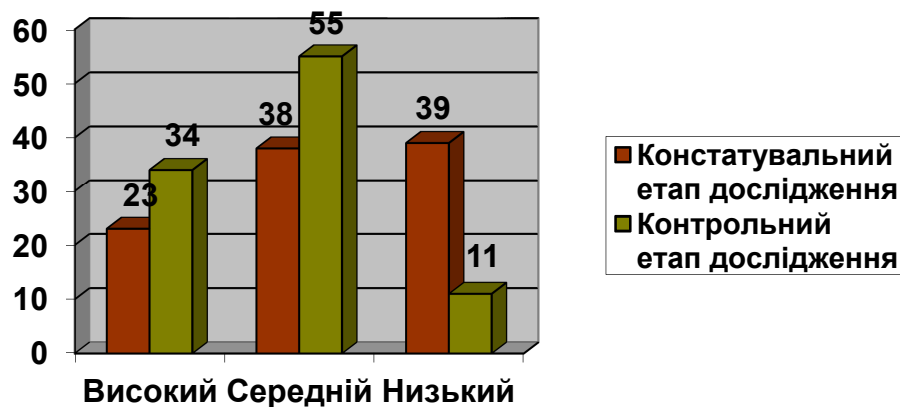

Рис. 1. Динаміка формування готовності студентів до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів у експериментальній групі на контрольному етапі експерименту.

Висновки. Таким чином, вважаємо за необхідне дійти висновку, що педагогічний експеримент підтвердив гіпотезу нашого дослідження, оскільки його результати свідчать про підвищення рівня готовності майбутніх вчителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування учнів 5-9 класів. Позитивні результати експерименту засвідчили дієвість визначених нами організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до навчання варіативних модулів художнього спрямування та, беззаперечно, про доцільність упровадження в педагогічний процес підготовки учителів технологій інтергративного спецкурсу «ХОМ (Методика навчання варіативних модулів)».

Література

1. Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько. – М. : Изд-во Института проф. обр. Мин. обр. России, 1995. – 336 с.
2. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти [Текст] /Я. Я. Болюбаш. – К. : ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
3. Гончаренко С. У. Професійна освіта: навчальний посібник / [укл. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало]. – К. : Вища школа, 2000. – 149 с.
4. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореф. дис. на здобуття ступеня д-ра пед. наук : спец. 03.00.01 «Педагогика и история педагогики» / К. М. Дурай-Новакова. – М. : 1983. – 35 с.
5. Питюков В. Ю. Основы педагогических технологий / В. Ю. Питюков. – М. : ГНОМПРЕСС, 1997. – 174 с.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко.– М.: Народное образование, 1998.– 250 с.
7. Талызина Н. Ф. Технология обучения и её место в педагогической теории / Н. Ф. Талызина // Современная высшая школа. – 1977. – № 1 (17). – С. 91-96.
8. Marginson S. Global field and global imagining: Bourdieu and worldwide higher education / Simon Marginson // British Journal of Sociology of Education. – May 2008. – Vol. 29. – No. 3. – P. 303–315.
9. Valimaa J. Nationalisation, localization and globalization in Finnish higher education / J. Valimaa // Higher Education. – 2004. – № 48. – P. 27–54.